

Råstofudvinding i Grønland – behov for faktabaseret debat

Af Rebekka Knudsen, sekretariatsansvarlig for arbejdet i Udvalget for samfundsgavnlig udnyttelse af Grønlands naturressourcer.

Januar 2015

Der er meget debat om Grønlands råstoffer disse år. Men en del af debatten har – både i nord og syd - været præget af mytedannelser. Derfor udgav Udvalget for samfundsgavnlig udnyttelse af Grønlands naturressourcer i januar 2014 rapporten *Til gavn for Grønland*, forfattet af en række forskere fra Københavns Universitet og Ilisimatusarfik, Grønlands Universitet. Rapporten er multidisciplinær og dens formål er at understøtte en faktabaseret debat om Grønlands råstoffer. Her skal nævnes nogle enkelte af de fakta som rapportens forfattere har lagt frem.

Grønlands planer om udvinding af uran har tiltrukket sig særlig opmærksomhed. I 2013 ophævede Inatsisartut (Grønlands Landsting) ved en afstemning nul-tolerancen overfor uran. Beslutningen har skabt uenighed mellem Danmark og Grønland, ligesom der har været bekymring for miljø- og sundhedsmæssige konsekvenser af uranudvinding. Imidlertid har der ikke været talt meget om det faktiske potentiale for uranudvinding. Her gør rapporten opmærksom på at potentialet for uranproduktion for forekomsten Kvanefjeldet, med de nuværende planer for udvinding, svarer til mindre end to procent af den årlige produktion af uran på verdensplan. Dermed er der ikke umiddelbart udsigt til at Grønland som det ellers har været hævdet, kan blive en meget væsentlig spiller på uranområdet.

Borgermøde i Ilulissat om råstofpotentialet i Grønland. (Foto: Rebekka Knudsen).

Rapporten bemærker også at hverken uran eller sjældne jordarters metaller – trods navnet – er særligt sjældne råstoffer. De er relativt almindeligt forekommende. Derfor skal man være opmærksom på at forekomsterne i Grønland ikke kan betragtes som strategiske ressourcer for lande som eksempelvis Kina eller USA der allerede i dag har adgang til de ressourcer de skal bruge. Det betyder igen, at en eventuel udvinding af råstofferne i Grønland skal konkurrere mod mange andre forekomster af disse råstoffer i verden. Råstoffer, som for de flestes vedkommende, er mere let tilgængelige end de grønlandske. Og derfor kan man ikke umiddelbart forvente at de grønlandske råstoffer automatisk vil have meget stor værdi. Det kommer helt an på svingningerne i priserne på verdensmarkedet og den rette timing af udvindingen.

Det råstof, som vil kunne bidrage mest markant til Grønlands økonomi, er uden sammenligning olien. Hvis det altså lykkes at finde og udvinde den.

Ifølge rapporten er de mest troværdige skøn over mængden af olie i Grønlands undergrund cirka 16 milliarder tønder. Ressourcerne ud for Vest og Østgrønland skønnes hver for sig at svare nogenlunde til den samlede mængde olie i de danske felter inklusive det, der allerede er udvundet. Det er et tal som er stort, men dog væsentligt mindre end de 50 milliarder tønder som ofte har været fremført i den offentlige debat.

Selv dette meget lavere niveau vil imidlertid kunne revolutionere Grønlands økonomi fuldstændig. Debatten om hvordan man vil styre overgangen fra mineral- til olienation om nogle årtier, er dermed også noget af det der med fordel kan indgå i en realistisk diskussion af råstofudvindingens konsekvenser og potentialer for Grønland.

Udvikling af fiskeriet anses for vigtigt. Fra havnen i Ilulissat. (Foto: Rebekka Knudsen).

Ind til videre er der dog ikke fundet olie, og faktisk vurderer rapporten at en olieindustri må forventes at ligge mindst tyve år ude i fremtiden. Det regnes for meget lidt sandsynligt, at det bliver rentabelt at producere og eksportere gas inden for en meget lang tidshorizont. Der eksisterer endnu ikke en teknologi til produktion af olie i isfyldt farvand, og det vil kræve massive investeringer og omfattende infrastruktur at producere olie ved Grønland. Indkomster fra olie og gas kan derfor ligge op imod et halvt århundrede ude i fremtiden. Og derfor har rapporten i sine beregninger af en række scenarier for Grønlands udvikling frem mod 2040 heller ikke taget højde for indtægter fra olieboringer, men udelukkende taget udgangspunkt i hårde mineraler.

Rapporten *Til gavn for Grønland* beskriver også de økonomiske konsekvenser af råstofudvinding. Der er opstillet fire scenarie for den økonomiske udvikling. Det fjerde scenarie har udvalget døbt "harpestrategien", fordi det spiller på flere strenge. I scenariet udvikles over en årrække maksimalt fem store råstofprojekter, kombineret med en mere bredspektret satsning på nye og gamle erhverv. Man fortsætter altså ikke med at udvikle nye miner, men stopper så at sige, mens legen er god. Indtægterne fra minedriften bør også i dette scenarie sættes i en råstoffond. Med en sådan beskeden, langsomme – og geologisk set mere realistisk – udvikling, kan man med indtægterne fra mineindustrien forebygge de store forventede underskud på det offentlige budget. I dette scenarie kan man umiddelbart komme af med bloktilskuddet. Men man vil kunne få balance i Grønlands økonomi fra 2027, og man vil samtidig få mulighed for at foretage strategiske investeringer i et mere bredspektret erhvervsliv. På den måde kan man udvikle erhverv der ikke kun er funderet i råstofindustri. Dermed kan man blive mere robust overfor udsving i råstofmarkedet.

Til gavn for Grønland giver – sammen med de videnskabelige og peerreviewede baggrundspapirer som rapporten er baseret på - altså på mange områder mulighed for at diskutere råstofudvindingsspørgsmålet nuanceret og faktabaseret, så man kan kvalificere debatten bedst muligt og tage de rigtige beslutninger til gavn for Grønlands beboere, økonomi, natur og miljø generelt.